

Crna Gora

STRATEGIJA

NACIONALNE BEZBJEDNOSTI

CRNE GORE

2026

STRATEGIJA NACIONALNE BEZBJEDNOSTI CRNE GORE

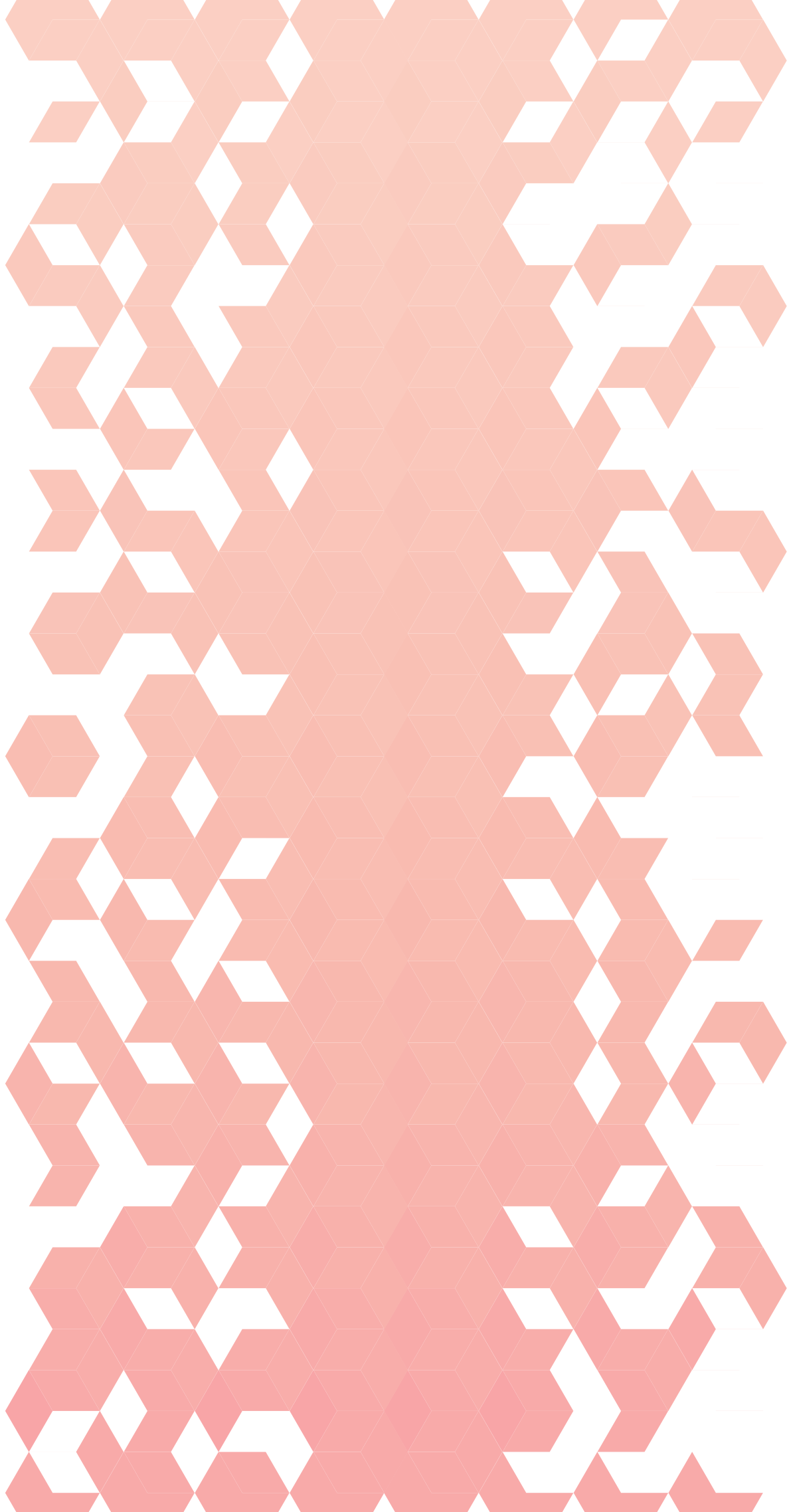

Podgorica, jun 2026. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. VIZIJA I MISIJA NACIONALNE BEZBJEDNOSTI	6
3. NACIONALNI BEZBJEDNOSNI INTERESI I CILJEVI	7
3.1. Nacionalni bezbjednosni interesi	7
3.2. Nacionalni bezbjednosni ciljevi.....	8
4. BEZBJEDNOSNO OKRUŽENJE	9
4.1. Strateški kontekst.....	9
4.2. Regionalni kontekst	10
5. BEZBJEDNOSNE PRIJETNJE, RIZICI I IZAZOVI	11
5.1. Bezbjednosne prijetnje	11
5.2. Bezbjednosni rizici i izazovi.....	13
6. SISTEM NACIONALNE BEZBJEDNOSTI	16
6.1. Elementi sistema nacionalne bezbjednosti.....	16
6.2. Sistem upravljanja krizama	18
6.3. Strateško komuniciranje.....	18
7. MEHANIZMI ZA OSTVARIVANJE BEZBJEDNOSNIH INTERESA.....	19
7.1. Jačanje nacionalne otpornosti	19
7.2. Unapređenje bezbjednosnih kapaciteta	20
7.3. Jačanje društvene kohezije.....	21
8. RESURSI.....	22
ZAKLJUČAK	23
ZAVRŠNE ODREDBE.....	24

1. UVOD

Strategija nacionalne bezbjednosti Crne Gore (u daljem tekstu: Strategija) predstavlja krovni strateški dokument kojim se definišu pravci i prioriteti razvoja sistema nacionalne bezbjednosti, u cilju zaštite Ustavom definisanih vrijednosti. Ona uspostavlja jedinstven i koherentan okvir za djelovanje svih nadležnih institucija, u skladu sa nacionalnim interesima i međunarodnim obavezama države, te predstavlja osnov za izradu svih dokumenata u oblasti bezbjednosti i odbrane.

Prva Strategija donijeta je nakon obnove nezavisnosti Crne Gore, u cilju uspostavljanja normativnog i institucionalnog okvira nacionalne bezbjednosti suverene države. Druga Strategija donijeta je nakon članstva Crne Gore u NATO-u, odražavajući novu poziciju države u sistemu kolektivne bezbjednosti i obaveze koje proizilaze iz tog članstva. Donošenje nove Strategije uslovljeno je značajnim promjenama u međunarodnom bezbjednosnom okruženju, pojavom novih i složenijih bezbjednosnih prijetnji, rizika i izazova, kao i potrebom daljeg unapređenja sistema nacionalne bezbjednosti.

Globalni poredak suočen je sa dubokim geopolitičkim previranjima, izazvanim agresijom Rusije na Ukrajinu, višestrukim krizama na Bliskom istoku i drugim regionima, koje imaju široke posljedice po evropsku i globalnu bezbjednost i stabilnost. Ovi procesi dodatno su povećali nivo neizvjesnosti, ubrzali procese redefinisanja međunarodnih odnosa, te ukazali na povratak konvencionalnih bezbjednosnih prijetnji, uz istovremeno jačanje hibridnih, odnosno nekonvencionalnih oblika djelovanja. Takva dinamika zahtijeva sveobuhvatan, integrisan i proaktivan pristup nacionalnoj bezbjednosti.

Strategija je usklađena sa strateškim konceptom NATO-a i bezbjednosnim politikama Evropske unije (EU), imajući u vidu da članstvo u EU predstavlja ključni vanjskopolitički prioritet Crne Gore.

2. VIZIJA I MISIJA NACIONALNE BEZBJEDNOSTI

Vizija nacionalne bezbjednosti Crne Gore jeste bezbjedna, stabilna i demokratska država koja efikasno štiti suverenitet, teritorijalni integritet, ustavni poredak i sigurnost svojih građana, te aktivno doprinosi regionalnoj i globalnoj bezbjednosti.

Misija nacionalne bezbjednosti Crne Gore usmjerena je na kontinuirano unapređivanje efikasnosti, koordinacije i otpornosti sistema bezbjednosti koji je sposoban da prepozna, spriječi i odgovori na bezbjednosne prijetnje, rizike i izazove, a u cilju ostvarivanja i zaštite nacionalnih bezbjednosnih interesa. Ona podrazumijeva razvoj snažnih i profesionalnih institucija, unapređenje međuinstitucionalne saradnje i koordinacije, te kontinuirano jačanje sposobnosti sistema bezbjednosti za strateško planiranje, preventivno djelovanje i adekvatan odgovor u različitim bezbjednosnim okolnostima.

Misija nacionalne bezbjednosti zasniva se na principima vladavine prava, demokratske i civilne kontrole bezbjednosnog sektora, zaštite ljudskih prava i sloboda, transparentnosti i odgovornosti institucija.

3. NACIONALNI BEZBJEDNOSNI INTERESI I CILJEVI

3.1. Nacionalni bezbjednosni interesi

Nacionalni bezbjednosni interesi Crne Gore proizilaze iz temeljnih vrijednosti države definisanih Ustavom i oblikovani su u skladu sa geostrateškim položajem i dinamikom međunarodnog okruženja. Predstavljaju strateški okvir za djelovanje svih institucija i organa vlasti i usmjereni su ka očuvanju ustavnog poretka, stabilnosti i bezbjednosti države i njenih građana, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim pravnim poretkom:

A. Odbrana ustavnog poretka i bezbjednost građana.

Odbrana ustavnog poretka i bezbjednost građana osiguravaju očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta i nezavisnosti, te demokratskih vrijednosti Crne Gore. Takođe, obezbjeđuju funkcionalnost i otpornost institucija, vladavinu prava i poštovanje temeljnih prava i sloboda građana, stvarajući stabilan okvir za razvoj društva i povjerenje u institucije.

B. Socijalna i ekonomska stabilnost.

Razvoj mehanizama socijalne sigurnosti i održivog ekonomskog rasta vodi ka socijalnoj i ekonomskoj stabilnosti, čime se doprinosi otpornosti društva, očuvanju društvene i socijalne kohezije i zaštiti unutrašnje stabilnosti, u odnosu na kompleksne savremene geopolitičke i bezbjednosne izazove.

C. Aktivan doprinos kolektivnoj i regionalnoj bezbjednosti.

Integracija Crne Gore u EU i kredibilno članstvo u NATO-u i drugim međunarodnim organizacijama i inicijativama, uz efikasnu politiku dobrosusjedskih odnosa i međunarodne saradnje, predstavljaju snažan okvir za bezbjednost i prosperitet države. Time se potvrđuje strateška posvećenost Crne Gore regionalnoj stabilnosti, kolektivnoj bezbjednosti i globalnom miru.

D. Zaštita identiteta.

Očuvanjem identiteta, tradicije, kulturnog, jezičkog i vjerskog nasljeđa, uz poštovanje različitosti Crne Gore i njenog građanskog karaktera, obezbjeđuje se društvena kohezija i dugoročna stabilnost. Jačanje veza sa dijasporom, koja je neodvojivi dio identiteta i razvoja Crne Gore, svojim ljudskim i ekonomskim kapacitetima značajno doprinosi sveukupnom razvoju države.

E. Zaštita životne sredine i resursa.

Očuvanje ekosistema i biodiverziteta, strateško upravljanje resursima, adekvatno prostorno planiranje, te jačanje otpornosti na klimatske i ekološke rizike i izazove doprinose održivom razvoju, a istovremeno i zdravom životnom okruženju građana i očuvanju prostora kao najvrednijih resursa Crne Gore, koja je Ustavom definisana kao ekološka država.

3.2. Nacionalni bezbjednosni ciljevi

Nacionalni bezbjednosni ciljevi predstavljaju operacionalizaciju politike nacionalne bezbjednosti u okviru svakog nacionalnog bezbjednosnog interesa, u skladu sa uslovima bezbjednosnog okruženja. Njihovo ostvarivanje zasniva se na korišćenju svih raspoloživih instrumenata i resursa nacionalne moći.

A. Odbrana ustavnog poretka i bezbjednost građana.

Nacionalni bezbjednosni ciljevi:

- Efikasan sistem nacionalne bezbjednosti.
- Održiva nacionalna otpornost i civilna spremnost.
- Funkcionalan sistem upravljanja krizama.
- Kredibilni odbrambeni kapaciteti i sposobnosti.

B. Socijalna i ekonomska stabilnost.

Nacionalni bezbjednosni ciljevi:

- Održiv ekonomski i socijalni razvoj i pouzdano snabdijevanje.
- Efikasna i transparentna javna uprava.
- Proaktivno strateško komuniciranje.
- Stabilan demografski rast.

C. Aktivan doprinos kolektivnoj i regionalnoj bezbjednosti.

Nacionalni bezbjednosni ciljevi:

- Punopravno članstvo u EU.
- Kredibilno savezništvo u NATO-u.
- Dobrosusjedski odnosi i regionalna saradnja.

D. Zaštita identiteta.

Nacionalni bezbjednosni ciljevi:

- Zaštita tradicije, kulture, jezika, identiteta i običaja Crne Gore.
- Čvrste i kontinuirane veze sa dijasporom.

E. Zaštita životne sredine i resursa.

Nacionalni bezbjednosni ciljevi:

- Očuvanje prostora i zdrava životna sredina.
- Održivo upravljanje resursima Crne Gore.
- Otporan sistem na klimatske promjene, kao i na prirodne i od strane čovjeka izazvane katastrofe.

4. BEZBJEDNOSNO OKRUŽENJE

4.1. Strateški kontekst

Globalno bezbjednosno okruženje može se okarakterisati kao okruženje u kojem se odvija promjena opšte društvene paradigme, sa dubokom transformacijom postojećeg međunarodnog poretka.

Pojačano geopolitičko rivalstvo, uz rast broja i raznovrsnosti bezbjednosnih prijetnji, rizika i izazova, značajno doprinose stvaranju nepredvidivog bezbjednosnog okruženja sa većim stepenom nesigurnosti i nestabilnosti.

Svijet je postao arena za nadmetanje geopolitičkih i geostrateških aktera čije rivalstvo postaje sve izraženije. U takvim okolnostima, ostvarenje geostrateških interesa i ciljeva ponovo uključuje mogućnost upotrebe konvencionalne vojne sile. Agresija Rusije na Ukrajinu, praćena kontinuiranim kršenjem međunarodnog prava, dodatno je narušila mir i stabilnost na evropskom kontinentu.

Dodatnu dimenziju globalne nestabilnosti predstavlja i produbljivanje kriza na Bliskom istoku, koje su se prelile van regiona, ugrožavajući ključne ekonomske i energetske tokove. Posljedice ovih kriza reflektuju se kroz poremećaje na globalnom energetsom tržištu, rast cijena energenata, povećanu ekonomsku nestabilnost, kao i intenziviranje političkih i bezbjednosnih tenzija na globalnom nivou. Istovremeno, ovakvi konflikti potencijalno generišu nove migracione tokove i humanitarne krize, koje dodatno opterećuju bezbjednosne strukture kroz povećanje rizika od radikalizacije grupa i organizacija prepoznatih po nasilnom i ekstremnom djelovanju, transnacionalnog kriminala i destabilizujućih vanjskopolitičkih uticaja.

Hibridne i sajber prijetnje, posebno u dijelu plasiranja dezinformacionih kampanja sa malignim uticajem na uspostavljeni društveno-politički poredak, sve su intenzivnije. U tom kontekstu, Rusija se identifikuje kao najznačajniji izvor prijetnji bezbjednosti saveznika i stabilnosti u euroatlantskom području. Sve veća upotreba interneta i djelovanje u sajber prostoru dobijaju novi karakter i formu djelovanja, što takođe zahtijeva reformisanje postojećih politika i strategija uz primjenu drugačijeg pristupa u reagovanju država. Transnacionalni terorizam, organizovani kriminal i proliferacija nuklearnog oružja i oružja za masovno uništenje ostaju stalna prijetnja globalnoj bezbjednosti.

Novu eru karakteriše nastajanje i upotreba novih tehnologija, posebno vještačke inteligencije, koje u određenim okolnostima mogu biti remetičke. Takođe, negativan uticaj klimatskih promjena na život i rad ljudi, uz nezaobilaznu degradaciju životne sredine, dodatno usložnjavaju savremene bezbjednosne rizike i izazove. Sve ovo čini globalno bezbjednosno okruženje drastično drugačijim od onog na koje smo navikli.

Tradicionalne granice bezbjednosnih zona više nemaju jasno značenje. Prijetnje su globalne i međusobno povezane, a stabilnost bilo kojeg regiona utiče na sigurnost cjelokupne Evrope i transatlantskog prostora. U tom smislu, svaka država, uključujući i Crnu Goru, mora definisati bezbjednosnu strategiju sa širim globalnim horizontom i integrisanim pogledom na klasične i savremene aspekte bezbjednosti.

4.2. Regionalni kontekst

Posljedice globalnih previranja i promjena bezbjednosnog poretka su naročito vidljive na prostoru Zapadnog Balkana. Ranjivosti regiona, koji i dalje nosi nasljeđe etničkih sukoba, krhkih demokratskih sistema, nedovoljno izgrađenih institucija i duboko polarizovanih društava, dodatno su produbljene implikacijama savremenih geopolitičkih dešavanja, posebno agresijom Rusije na Ukrajinu, ali i širim globalnim krizama, uključujući krize na Bliskom istoku.

Globalne krize i interesi velikih sila za posljedicu imaju jačanje spoljnih uticaja u regionu Zapadnog Balkana. Vanjski akteri, prvenstveno Rusija, nastavljaju da koriste širok spektar instrumenata – od društveno-političkog uticaja i energetskog pritiska do propagandnog djelovanja i informacionih operacija – sa ciljem usporavanja ili onemogućavanja integracije država regiona u NATO i EU, podsticanja podjela i destabilizacije unutrašnjih prilika.

Istovremeno, region se suočava i sa mrežom interesa država koje nastoje da putem investicija, infrastrukturnih projekata, kulturnog i društvenog uticaja djeluju na političke procese i učvrste svoje pozicije. To čini regionalni bezbjednosni ambijent višeslojnim i sve manje predvidljivim, te shodno tome Zapadni Balkan i dalje predstavlja područje aktivnog strateškog nadmetanja i uticaja.

Stabilnost Crne Gore primarno zavisi od unutrašnjih faktora, kao što su reforma institucija, vladavina prava, borba protiv organizovanog kriminala i korupcije i sl. Pored toga, otpornost na spoljne uticaje i sposobnost upravljanja indirektnim posljedicama globalnih kriza (uključujući poremećaje u snabdijevanju energijom, ekonomske šokove, potencijalne migracione pritiske i dr.) važan su faktor njene sveukupne stabilnosti.

U tom smislu, Crna Gora mora sagledavati bezbjednosne prijetnje, rizike i izazove kao prilike da, kroz unutrašnje reforme i vođenje pragmatične i konzistentne vanjske i bezbjednosne politike, bude dio stabilnog, predvidivog i integrisanog okruženja. Time će, koristeći nacionalne i kolektivne bezbjednosne mehanizme, dalje razvijati sposobnosti za ostvarivanje i zaštitu svojih nacionalnih interesa.

5. BEZBJEDNOSNE PRIJETNJE, RIZICI I IZAZOVI

5.1. Bezbjednosne prijetnje

Iako je vjerovatnoća izbijanja konvencionalnih oružanih sukoba u Crnoj Gori niska, sama mogućnost njihovog nastanka ostaje trajna i latentna prijetnja nacionalnoj bezbjednosti. Savremeno bezbjednosno okruženje karakteriše visoka nepredvidivost, dok oružani sukobi u Ukrajini i na Bliskom istoku nastavljaju da narušavaju globalnu i evropsku bezbjednosnu arhitekturu. Ovi konflikti podstiču države članice NATO-a i EU da dodatno ojačaju zajedničke odbrambene kapacitete, povećavaju ulaganja u sektor bezbjednosti i odbrane i redefinišu pristupe strateškoj autonomiji, posebno u oblastima energetike, industrije i ključnih tehnologija. Imajući ovo u vidu, na sastancima na najvišem nivou u okviru NATO-a potvrđeno je jedinstvo članica u odgovoru na prepoznate prijetnje, rizike i izazove, kao i posvećenost daljem jačanju kolektivne odbrane. U tom kontekstu, indirektni efekti globalnih kriza predstavljaju važan faktor u procjeni bezbjednosnih prijetnji po Crnu Goru.

Organizovani kriminal i korupcija, naročito korupcija na visokom nivou, predstavljaju jednu od najozbiljnijih i najdugoročnijih prijetnji nacionalnoj bezbjednosti. Odlikuje ih visok stepen fleksibilnosti, prilagodljivosti, transnacionalnog djelovanja i sposobnosti brzog oporavka. Aktivnosti organizovanih kriminalnih grupa koje generišu najveće bezbjednosne prijetnje obuhvataju krijumčarenje narkotika, oružja i municije, trgovinu ljudima i ilegalne migracije, nelegalnu trgovinu akcizne i druge robe, korupciju, pranje novca, finansijske prevare i falsifikovanje dokumenata. Dinamičan razvoj digitalnih tehnologija dodatno omogućava kriminalnim strukturama primjenu sofisticiranih metoda prikrivanja tragova, finansijskih tokova i nezakonitih transakcija. Korupcija, naročito na visokom nivou, podriva autonomiju društveno-političkog sistema, urušava vladavinu prava, ekonomski razvoj i stabilnost, produbljuje društvene nejednakosti i podstiče zloupotrebu javnih resursa, pri čemu negativno utiče ne samo na državni aparat, već i na privatni sektor. Sve navedeno, uz negativne posljedice po institucije, vladavinu prava i ekonomsku stabilnost, čini organizovani kriminal i korupciju jednom od ključnih bezbjednosnih prijetnji Crnoj Gori. U tom kontekstu, Crna Gora ostaje posvećena sprovođenju reformi i preduzimanju sveobuhvatnih mjera i aktivnosti u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, što je i prepoznato u dosadašnjim izvještajima EU o napretku.

Hibridne prijetnje predstavljaju savremeni i složeni oblik bezbjednosnih prijetnji koje se sve intenzivnije koriste od strane različitih državnih i nedržavnih aktera radi ostvarivanja njihovih interesa. Iako ne postoji opšteprihvaćena definicija ovog pojma, hibridne prijetnje se u suštini mogu razumjeti kao planska i koordinisana primjena više različitih subverzivnih instrumenata usmjerenih na podrivanje političke, vojne, informacione i ekonomske moći i stabilnosti ciljne države, bez pribjegavanja

konvencionalnom oružanom sukobu. U kontekstu Crne Gore, ove prijetnje odlikuju se visokim stepenom nepredvidljivosti, prilagodljivosti metoda djelovanja i otežanim utvrđivanjem odgovornosti, budući da se često realizuju putem posrednih aktera i istovremeno pogađaju više društvenih i institucionalnih oblasti. Stoga, nameće se potreba za holističkim i integrisanim nacionalnim pristupom, zasnovanim na unapređenju nacionalne otpornosti kroz razvoj situacione svijesti, medijske i digitalne pismenosti, intenziviranju međuresorne i međunarodne saradnje, sve u cilju efikasne prevencije, ranog otkrivanja i odgovora na hibridne prijetnje. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti malignim stranim uticajima, uključujući političko, medijsko, ekonomsko, informativno i obavještajno djelovanje usmjereno na podrivanje demokratskih institucija i procesa evropskih integracija Crne Gore.

Sajber prijetnje nalaze se visoko na listi savremenih bezbjednosnih prijetnji. Sajber prostor, kao domen savremenog ratovanja, ne poznaje državne granice i omogućava sprovođenje aktivnosti iz virtuelnog okruženja sa neposrednim posljedicama u realnom svijetu. Digitalizacija društva, uvođenje naprednih informaciono-komunikacionih tehnologija i međusobno povezivanje industrijskih upravljačkih i informacionih sistema donose značajne koristi, ali istovremeno povećavaju izloženost postojećim i novim ranjivostima. U tom kontekstu, razvoj i sve intenzivnija upotreba vještačke inteligencije predstavljaju razvojnu šansu, ali i ozbiljan izazov u slučaju njene moguće zloupotrebe. Sajber napade mogu sprovesti pojedinci, kriminalne grupe, terorističke organizacije, kao i državne strukture, bez obzira na geografsku udaljenost. Meta ovih napada mogu biti državne institucije, saobraćajna i telekomunikaciona infrastruktura, zdravstveni i socijalni sistemi, finansijski sektor, energetske i komunalni sistemi, medijski prostor i drugi. U savremenom bezbjednosnom kontekstu, sajber napadi se sve češće koriste kao sredstvo obavještajnog djelovanja, sabotaze i neovlašćenog prikupljanja podataka, pri čemu posljedice mogu uključivati materijalne štete, poremećaje u funkcionisanju sistema, ali i ugrožavanje ljudskih života. Kompleksnost ovog domena zahtijeva visok stepen koordinacije svih subjekata sistema nacionalne bezbjednosti, kao i saradnju sa privatnim sektorom i međunarodnim partnerima.

Terorizam i nasilni ekstremizam predstavljaju direktnu prijetnju interesima države, njenim institucijama, subjektima kritične infrastrukture i bezbjednosti građana. Iako je nivo terorističke prijetnje u Crnoj Gori nizak, ona i dalje predstavlja značajnu bezbjednosnu prijetnju. Savremeni terorizam dodatno je podstaknut mogućnostima širenja ekstremističke ideologije putem interneta i društvenih mreža. Prevencija i suzbijanje terorizma zahtijevaju sveobuhvatan pristup koji uključuje državne organe i organe lokalne samouprave, obrazovni sistem, vjerske zajednice, civilno društvo i medije. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti suzbijanju govora mržnje i radikalizacije, naročito kada dolaze od političkih ili vjerskih aktera. Analiza finansijskih tokova i potencijalnih veza između terorističkih organizacija, organizovanog kriminala i političkih struktura ostaje jedan od ključnih elemenata efikasnog odgovora na ovu prijetnju.

Proliferacija konvencionalnog naoružanja i oružja za masovno uništenje – nuklearnog, radijacionog, hemijskog i biološkog – predstavlja ozbiljnu prijetnju međunarodnoj i nacionalnoj bezbjednosti. Iako je nivo ove prijetnje u Crnoj Gori nizak, potencijal da ovakvo naoružanje dospije u ruke kriminalnih ili terorističkih grupa ostaje predmet posebne zabrinutosti.

U tom kontekstu, neophodno je kontinuirano sprovođenje koordinisanih aktivnosti usmjerenih na sprečavanje nezakonite proizvodnje, nabavke, posjedovanja i krijumčarenja oružja i municije, u skladu sa međunarodnim obavezama i standardima.

5.2. Bezbjednosni rizici i izazovi

Regionalna nestabilnost uslovljena ekstremnim nacionalističkim ideologijama, političkim interesima i neriješenim bilateralnim pitanjima, predstavlja značajan bezbjednosni rizik za Crnu Goru. Takva nestabilnost može negativno uticati na unutrašnju društvenu koheziju, institucionalnu stabilnost i spoljno-političku orijentaciju države, kroz direktne ili indirektne pritiske na državne institucije i političke procese, uzrokujući dodatnu polarizaciju društva.

Pružanje ključnih servisa direktno zavisi od funkcionalnosti kritične infrastrukture. Ugrožavanje ili uništenje subjekata kritične infrastrukture, uključujući energetske i komunikacione sisteme, saobraćajnu infrastrukturu i vodosnabdijevanje, može imati ozbiljne posljedice po nacionalnu bezbjednost. Posebno su rizični scenariji u kojima se ovakva djelovanja realizuju kao dio hibridnih operacija koje istovremeno uključuju dezinformacije, sajber napade i druge oblike subverzivnog djelovanja. Industrijski upravljački i informacioni sistemi predstavljaju posebno osjetljivu tačku, čija zloupotreba može izazvati značajne bezbjednosne, ekološke i ekonomske posljedice. Procesi globalizacije donose brojne benefite krajnjim korisnicima, ali izmještanje dijela informaciono-komunikacione infrastrukture i servisa van teritorije Crne Gore predstavlja značajan bezbjednosni izazov i realan rizik, čime se povećava zavisnost od eksternih subjekata.

Prirodne i od strane čovjeka izazvane katastrofe, pored velikih šteta i gubitaka koje nanose prirodnom okruženju, ugrožavaju bezbjednost Crne Gore i njenih građana i ostavljaju velike ekonomske posljedice. Za Crnu Goru, državu sa limitiranim administrativnim i tehničkim kapacitetima, u kojoj je prepoznat veliki broj hazarda, kontinuirano unapređenje sistema zaštite i spašavanja predstavlja izazov. Hazardi su neizbježni, a njihova eliminacija nemoguća, tako da se sagledavanjem postojećih praksi i iskustava uz primjenu niza tehničkih i drugih mjera, nastoji smanjiti ekonomski i socijalni obim nesreća.

Klimatske promjene i degradacija životne sredine predstavljaju jedan od najozbiljnijih dugoročnih bezbjednosnih izazova. Povećana učestalost ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja, prirodnih katastrofa, zagađenost vazduha i gubitak biodiverziteta ugrožavaju živote i zdravlje ljudi, ekosisteme, kulturno nasljeđe i ukupnu održivost razvoja, čime klimatska bezbjednost postaje sastavni dio nacionalne bezbjednosne politike. Pored navedenog, značajan izazov predstavljaju i učestale pojave nelegalne eksploatacije prirodnih resursa, a što na kraju dovodi do trajne devastacije životne sredine.

Ekonomska i energetska bezbjednost predstavljaju važan segment nacionalne bezbjednosti. Ekonomska nestabilnost često djeluje kao katalizator političkih i socijalnih poremećaja, dok energetska zavisnost od spoljnih izvora ograničava stratešku autonomiju države. Na ekonomsku stabilnost direktno utiču energetska bezbjednost, kao i ukupna međunarodna politička i bezbjednosna kretanja, što je posebno izraženo ratom u Ukrajini, ali i eskalacijom kriza na Bliskom istoku, koje izazivaju ekonomske i energetske šokove. Mehanizmi snabdijevanja energentima koji se koriste u svrhu ostvarivanja političkih ciljeva ili destabilizacije rivalskih država i regiona,

dodatno su naglasili značaj diversifikacije izvora i pravaca snabdijevanja energentima, kao i razvoja obnovljivih izvora energije, naročito u kontekstu uticaja klimatskih promjena i energetske tranzicije.

Demografski pad i starenje stanovništva predstavljaju dugoročni izazov za odbrambene, ekonomske i socijalne kapacitete države. Iseljavanje mladih i obrazovanih ljudi, naročito izraženo sa sjevera Crne Gore, kao i dramatičan pad prirodnog priraštaja imaju negativan efekat na ključni resurs države – ljude. Time se smanjuje broj sposobnih i spremnih da se aktivno uključe u procese od značaja za nacionalnu bezbjednost i odbranu države i njenih interesa.

Migracije izazvane demografskim pritiscima, siromaštvom, konfliktima i političkim nestabilnostima predstavljaju značajan humanitarni i bezbjednosni izazov. Položaj Crne Gore na migracionim rutama ka Zapadnoj Evropi dodatno pojačava potrebu za efikasnim upravljanjem migracijama, uz poštovanje međunarodnih obaveza i ljudskih prava.

Pojačano obavještajno djelovanje, često u kombinaciji sa hibridnim metodama uticaja, predstavlja dugoročni bezbjednosni izazov. Ove aktivnosti utiču na političke procese, javno mnijenje i donošenje strateških odluka, kao i na kompromitovanje tajnih podataka, što može imati posljedice po nacionalnu i kolektivnu bezbjednost.

Ugroženost bezbjednosti saobraćaja može izazvati ozbiljne posljedice po očuvanje i zaštitu života, životne sredine, imovine i infrastrukture države. Odgovor na ovaj bezbjednosni rizik zahtijeva stalno unapređenje normativnog i tehničkog okvira, dosljednu primjenu propisa i jačanje međuinstitucionalne saradnje, kao i nadzornih i operativnih kapaciteta.

Bezbjednost mora, podmorja i morskog dna ima strateški značaj za ekonomsku stabilnost Crne Gore. Povećana frekvencija pomorskog saobraćaja povećava rizik od incidenata sa potencijalno ozbiljnim ekonomskim, energetske i ekološkim posljedicama. Stoga, sveobuhvatan, odgovoran i dugoročno planiran pristup zaštiti i očuvanju mora i podmorja predstavlja imperativ.

Tehnološke promjene, uključujući razvoj vještačke inteligencije, automatizacije i digitalnih platformi, mijenjaju prirodu bezbjednosnih rizika i zahtijevaju prilagođavanje zakonodavnog i institucionalnog okvira. Istovremeno, lažno uzbunjivanje i širenje dezinformacija putem digitalnih kanala mogu izazvati paniku i destabilizovati javni red, što može da vodi ka neefikasnoj upotrebi raspoloživih resursa bezbjednosnih sistema.

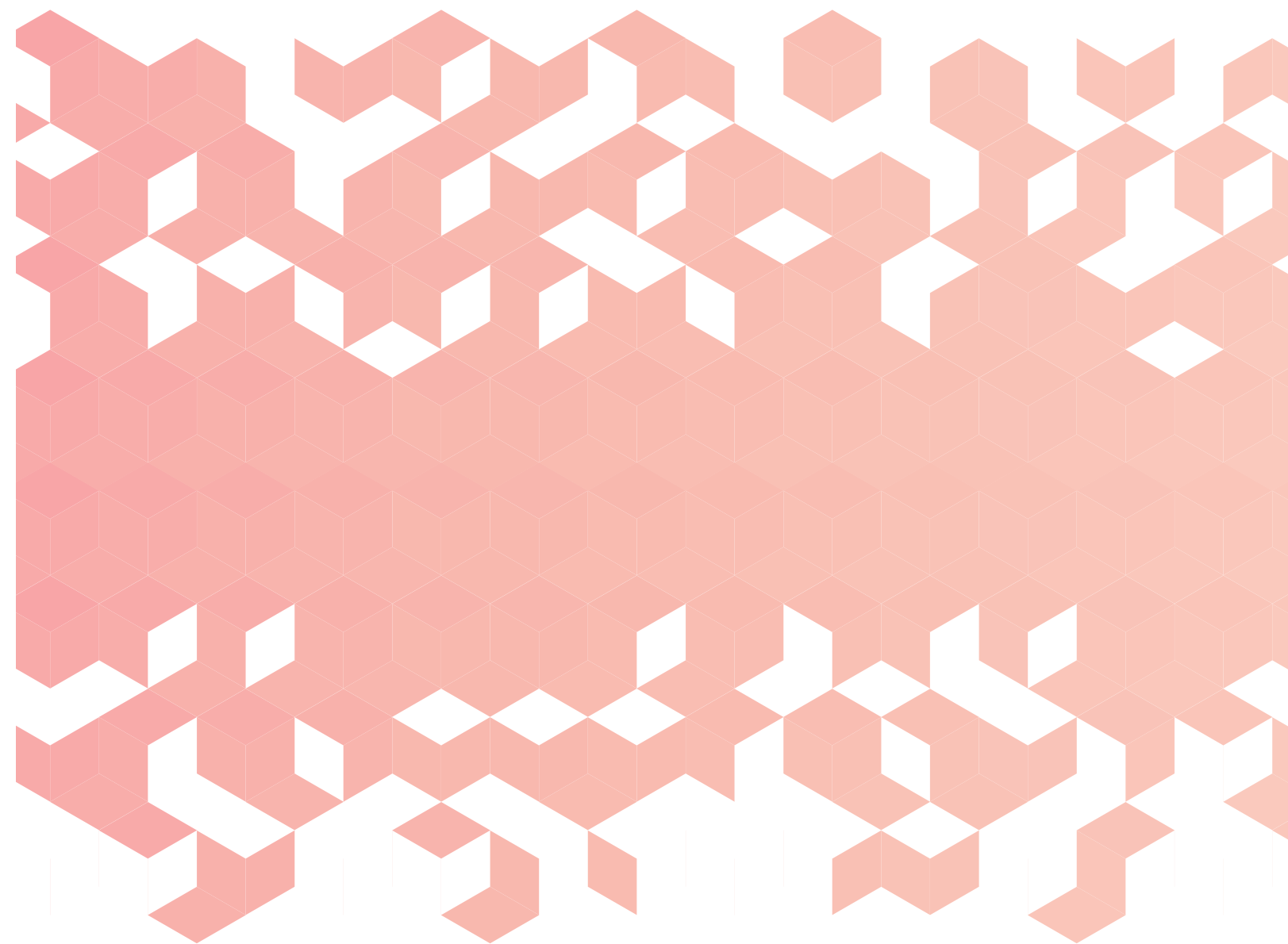
Savremeno bezbjednosno okruženje karakteriše i visok stepen ugrožavanja javne bezbjednosti, koji se može manifestovati kroz pojedinačne nasilne incidente ili masovna narušavanja javnog reda i mira. Takvi poremećaji, naročito u kontekstu globalnih geopolitičkih previranja, mogu biti instrumentalizovani za ostvarivanje interesa i ciljeva drugih država ili aktera.

Bezbjednost i dostupnost hrane i vode, uključujući robne rezerve, kvalitet i kontrolu lanaca snabdijevanja, sve više se prepoznaje kao pitanje od strateškog značaja. Nedostatak hrane i vode ili nesigurnost u njihovom snabdijevanju, mogu izazvati socijalne nemire i društvenu nestabilnost, što bi predstavljalo izazov za sistem nacionalne bezbjednosti. Isto tako, mogu izazvati dugoročna migraciona kretanja, što dovodi do depopulacije stanovništva u pojedinim regionima ili pada ukupnog broja stanovništva.

Zdravstvene krize i pandemije, poput COVID-19, mogu izazvati smanjenje sposobnosti i kapaciteta države da osigura ključne usluge i servise stanovništvu, što direktno utiče na sveukupnu sposobnost države da zaštiti

svoje interese. Usljed nedovoljno izgrađenih kapaciteta u oblasti zdravstva, sistemu upravljanja rizicima, ekonomiji, odbrani, diplomatiji, infrastrukturi, kao i nepostojanja jedinstvenog nacionalnog sistema upravljanja krizama, može doći do smanjenja efikasnosti rada pojedinih državnih institucija.

Institucionalne slabosti, uključujući nedovoljnu koordinaciju i limitirane kapacitete, mogu značajno umanjiti sposobnost države da adekvatno odgovori na savremene bezbjednosne prijetnje, rizike i izazove. Stoga, sveobuhvatan, integrisan i kontinuiran razvoj sistema bezbjednosti, zasnovan na jačanju institucija, prevenciji, međunarodnoj saradnji, kao i izgradnji spremnosti i otpornosti države i društva u cjelini, predstavlja stalan zadatak.

6. SISTEM NACIONALNE BEZBJEDNOSTI

Sistem nacionalne bezbjednosti predstavlja temeljni okvir kojim država obezbjeđuje zaštitu vitalnih funkcija, kontinuitet institucija i sigurnost građana u uslovima savremenih bezbjednosnih prijetnji, rizika i izazova. Njegova snaga ogleda se u sposobnosti da se prilagođava promjenama u bezbjednosnom okruženju, te da efikasno odgovori na širok spektar potencijalnih ugrožavanja.

Nacionalna bezbjednost štiti se kroz optimalno, integrisano i koordinisano:

- djelovanje elemenata sistema nacionalne bezbjednosti;
- upravljanje krizama;
- strateško komuniciranje.

Efikasnost sistema zasniva se na jasno definisanim ulogama i nadležnostima, međusobnoj povezanosti institucija, pravovremenoj razmjeni informacija i jedinstvu djelovanja u svim fazama – od prevencije i pripravnosti, do odgovora i oporavka.

Sistem počiva na sljedećim principima: strateško liderstvo i jasne političke smjernice; jedinstvo akcije svih subjekata sistema; održivost resursa; stalna modernizacija i razvoj kapaciteta; otpornost; partnerstvo sa civilnim sektorom; razmjena informacija i znanja; integritet, odgovornost i transparentnost.

6.1. Elementi sistema nacionalne bezbjednosti

Sistem nacionalne bezbjednosti Crne Gore organizovan je kroz tri funkcionalne cjeline: upravljačke elemente, elemente za identifikaciju prijetnji, rizika i izazova, te elemente za odgovor. Ovakva struktura obezbjeđuje integrisano, pravovremeno i usklađeno djelovanje svih subjekata sistema, u skladu sa njihovim ustavnim i zakonskim nadležnostima.

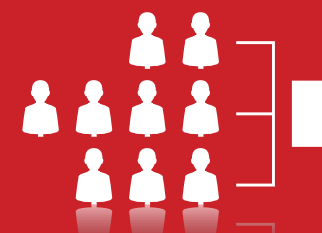
Upravljačke elemente čine Predsjednik Crne Gore, Skupština Crne Gore, Vlada Crne Gore, Savjet za odbranu i bezbjednost i Vijeće za nacionalnu bezbjednost. Ovi organi obezbjeđuju strateško usmjeravanje, donošenje odluka, koordinaciju i nadzor nad funkcionisanjem sistema nacionalne bezbjednosti, te stvaraju normativne, institucionalne i političke pretpostavke za efikasno djelovanje svih subjekata sistema.

Elemente za identifikaciju čini obavještajno-bezbjednosni sektor, koji obezbjeđuje pravovremeno prepoznavanje prijetnji, rizika i izazova, kao i informisanje nadležnih organa radi donošenja odgovarajućih mjera i odluka.

Elemente za odgovor čine Vojska Crne Gore, Uprava policije, pravosuđe, operativne jedinice za zaštitu i spašavanje, jedinice lokalne samouprave, privredna društva, građani i drugi subjekti od značaja za bezbjednost. Ovi subjekti, u okviru svojih nadležnosti i kapaciteta, sprovode mjere odvratanja, sprečavanja, zaštite, reagovanja i oporavka, te obezbjeđuju kontinuitet funkcionisanja vitalnih sistema i servisa od značaja za nacionalnu bezbjednost.

UPRAVLJANJE

SAVJET ZA ODBRANU
I BEZBJEDNOST

SKUPŠTINA
CRNE GORE

PREDSJEDNIK
CRNE GORE

VLADA
CRNE GORE

VIJEĆE ZA NACIONALNU
BEZBJEDNOST

IDENTIFIKACIJA

OBAVJEŠTAJNO-
BEZBJEDNOSNI
SEKTOR

ODGOVOR

VOJSKA
CRNE GORE

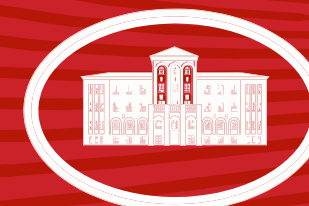
UPRAVA
POLICIJE

SNAGE ZA ZAŠTITU
I SPAŠAVANJE

PRAVOSUĐE

LOKALNA
SAMOUPRAVA

PRIVREDNA
DRUŠTVA

GRAĐANI

DRUGI SUBJEKTI OD
ZNAČAJA ZA BEZBJEDNOST

Slika 1. Elementi sistema nacionalne bezbjednosti

6.2. Sistem upravljanja krizama

Upravljanje krizama predstavlja jednu od ključnih funkcija nacionalne bezbjednosti Crne Gore, usmjerenu na zaštitu građana, očuvanje imovine i životne sredine, te obezbjeđivanje kontinuiteta funkcionisanja države. Savremene bezbjednosne prijetnje, rizici i izazovi zahtijevaju uspostavljanje sistema upravljanja krizama, odnosno razvoj integrisanog, fleksibilnog i proaktivnog pristupa koji omogućava koordinisano djelovanje u svim fazama upravljanja krizama – prevenciji, pripravnosti, odgovoru i oporavku.

Uspostavljanje sistema podrazumijeva uređenje normativnog i institucionalnog okvira koji će prepoznati krizu kao jedno od stanja nacionalne bezbjednosti i definisati vrste kriza, nadležnosti, odgovornosti i mehanizme koordinacije relevantnih institucija. Takođe, uključivanje društvenih aktera u sistem upravljanja krizama osiguraće sveobuhvatan pristup i jačanje kapaciteta, uz efikasnu mobilizaciju svih resursa u kriznim situacijama.

Ovi procesi treba da budu zasnovani na savremenim standardima i najboljim praksama NATO, EU i UN, uz obezbjeđivanje interoperabilnosti sa međunarodnim mehanizmima.

6.3. Strateška komunikacija

Strateška komunikacija ima važnu ulogu u jačanju nacionalne bezbjednosti i otpornosti. Koordinisana i jasno definisana strateška komunikaciona politika omogućava državi da dosljedno artikuliše svoje bezbjednosne interese i ciljeve, zaštiti demokratske procese od (dez)informacionih prijetnji i osigura povjerenje građana i saveznika u institucije sistema.

Razvoj ove sposobnosti zahtijeva koherentan i institucionalizovan pristup zasnovan na jasnom strateškom okviru, unapređenju institucionalnih kapaciteta i koordinacije, standardizovanim procedurama za monitoring, analizu i odgovor na dezinformacije, te jačanju medijske i digitalne pismenosti.

Uz poštovanje principa transparentnosti, tačnosti i odgovornosti u komunikaciji, poseban značaj imaju pravovremeni, dosljedni i vjerodostojni kanali komunikacije prema javnosti i partnerima koji jačaju legitimnost politika i smanjuju prostor za manipulaciju informacijama.

7. MEHANIZMI ZA OSTVARIVANJE BEZBJEDNOSNIH INTERESA

Ostvarivanje nacionalnih bezbjednosnih interesa zahtijeva koordinisano djelovanje svih institucija i razvoj sposobnosti koje omogućavaju pravovremeno prepoznavanje bezbjednosnih prijetnji, rizika i izazova, efikasno upravljanje rizicima i održiv odgovor na krize. U skladu sa savremenim NATO, EU i UN pristupima, mehanizmi za ostvarivanje bezbjednosnih interesa Crne Gore zasnivaju se na tri međusobno povezana pravca djelovanja:

- jačanje nacionalne otpornosti,
- unapređenje bezbjednosnih kapaciteta, i
- jačanje društvene kohezije.

Ovi pravci čine integrisan okvir koji omogućava dugoročnu stabilnost, sigurnost građana i funkcionalnost institucija.

7.1. Jačanje nacionalne otpornosti

Jačanje nacionalne otpornosti predstavlja jedan od ključnih pravaca djelovanja u ostvarivanju bezbjednosnih interesa Crne Gore. Ovaj pravac obuhvata razvoj politika, kapaciteta i mehanizama koji omogućavaju državi i društvu da identifikuju, organizuju se, pruže adekvatan odgovor i oporave se od eventualno negativnih posljedica.

Prije svega, jačanje otpornosti podrazumijeva unapređenje vladavine prava i funkcionalnog, integrisanog sistema nacionalne bezbjednosti, zasnovanog na efikasnoj koordinaciji institucija, transparentnosti i odgovornosti u radu. Time se obezbjeđuje stabilnost institucija i njihova sposobnost da pravovremeno prepoznaju i adresiraju bezbjednosne prijetnje, rizike i izazove.

Dalje jačanje otpornosti kritične infrastrukture obuhvata normativno uređenje ove oblasti, identifikaciju kritičnih subjekata, izradu procjena rizika i planova otpornosti, kao i primjenu odgovarajućih mjera za njenu zaštitu.

Otpornost obuhvata i jačanje politika koje smanjuju ranjivost na ekonomske, energetske i socijalne šokove, uključujući diversifikaciju izvora snabdijevanja, održiv ekonomski razvoj i zaštitu najranjivijih društvenih grupa. Time se obezbjeđuje stabilnost ključnih sistema i kontinuitet funkcionisanja države.

Poseban značaj ima zaštita i očuvanje prirodnih resursa, kao i razvoj politika koje obezbjeđuju održivo upravljanje prostorom i sprečavaju degradaciju životne sredine. Ove politike doprinose dugoročnoj stabilnosti, zdravlju građana i zaštiti strateških resursa države.

U kontekstu globalnih klimatskih trendova, neophodno je jačanje otpornosti na klimatske promjene, kroz unapređenje sistema za rano upozorenje, smanjenje rizika od katastrofa i prilagođavanje infrastrukture i zajednica klimatskim i ekološkim izazovima.

Konačno, jačanje nacionalne otpornosti podrazumijeva i razvoj politika zelene tranzicije i zaštite prostora, koje doprinose održivom razvoju, smanjenju ekoloških rizika i povećanju ukupne bezbjednosti i otpornosti države.

7.2. Unapređenje bezbjednosnih kapaciteta

Unapređenje bezbjednosnih kapaciteta predstavlja ključni pravac djelovanja u jačanju sposobnosti države da otkrije, spriječi i odgovori na savremene bezbjednosne prijetnje, rizike i izazove. Ovaj pravac obuhvata razvoj institucija, politika i mehanizama koji omogućavaju efikasno funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti u skladu sa savremenim standardima.

Poseban prioritet predstavlja jačanje sistema i politika za prevenciju i suzbijanje organizovanog kriminala i korupcije, kroz unapređenje institucionalnih kapaciteta, međunarodne i međuresorne saradnje, kao i integriteta institucija. Time se obezbjeđuje stabilnost pravnog poretka i smanjuje ranjivost države na ovaj bezbjednosni fenomen.

Unapređenje kapaciteta obuhvata i razvoj sposobnosti za suprotstavljanje hibridnim i sajber prijetnjama, uključujući jačanje situacione svijesti, pružanje adekvatnog odgovora, zaštitu digitalne infrastrukture i unapređenje saradnje sa međunarodnim partnerima. Ove prijetnje zahtijevaju integrisan pristup koji povezuje bezbjednosne, tehnološke i informacione politike.

Dalji prioritet je unapređenje obavještajno-bezbjednosnog sektora kroz modernizaciju metoda rada, jačanje analitičkih kapaciteta i unapređenje razmjene informacija. Time se obezbjeđuje pravovremeno prepoznavanje bezbjednosnih prijetnji, rizika i izazova, kao i donošenje zasnovanih i koordinisanih odluka.

Unapređenje bezbjednosnih kapaciteta podrazumijeva i modernizaciju i unapređenje interoperabilnosti odbrambenih i civilnih kapaciteta, kako bi se obezbijedila efikasna saradnja u nacionalnim i međunarodnim okvirima. Razvoj interoperabilnosti doprinosi boljoj pripremljenosti za zajedničke operacije, upravljanje krizama i odgovor na kompleksne bezbjednosne izazove.

Poseban segment unapređenja kapaciteta predstavlja razvoj sposobnosti u oblasti podrške zemlje domaćina („Host Nation Support“), koji omogućava pravovremen, koordinisan i održiv prihvata, razmještaj i sveobuhvatnu logistiku savezničkim kapacitetima i resursima na teritoriji Crne Gore.

U tom kontekstu, neophodna je harmonizacija nacionalnih politika sa NATO, EU i UN politikama, kao i aktivno učešće u bezbjednosnim inicijativama, čime se jača međunarodna pozicija Crne Gore, unapređuju profesionalni standardi i obezbjeđuje doprinos kolektivnoj bezbjednosti.

7.3. Jačanje društvene kohezije

Jačanje društvene kohezije predstavlja važan pravac djelovanja u izgradnji stabilnog, otpornog i inkluzivnog društva koje može da se suprotstavi savremenim bezbjednosnim prijetnjama, rizicima i izazovima. Ovaj pravac obuhvata razvoj politika koje jačaju povjerenje građana u institucije, unapređuju društvenu stabilnost i doprinose dugoročnoj održivosti nacionalne bezbjednosti.

Poseban značaj ima promocija građanskog koncepta države i zaštita kulturnih dobara, kao temelja društvene stabilnosti, zajedničkog identiteta i međusobnog povjerenja. Očuvanje kulturnog nasljeđa i afirmacija građanskih vrijednosti doprinose jačanju društvene kohezije i otpornosti na polarizaciju i ekstremizam.

Važan segment predstavlja intenziviranje saradnje i jačanje veza sa dijasporom, koja svojim znanjem, iskustvom i ekonomskim potencijalom predstavlja značajan resurs za razvoj države i njenu međunarodnu poziciju. Aktivno uključivanje dijasporu doprinosi jačanju društvenih veza i promociji vrijednosti Crne Gore u međunarodnom okruženju.

Društvena kohezija se dodatno jača kroz reformu sistema obrazovanja i podsticanje cjeloživotnog učenja, kako bi se razvile kompetencije potrebne za savremeno društvo, unaprijedila bezbjednosna kultura i smanjila ranjivost na dezinformacije, radikalizaciju i druge oblike malignog uticaja.

U tom kontekstu, od ključnog značaja je unapređenje medijske i digitalne pismenosti, koje omogućava građanima da prepoznaju dezinformacije, manipulativne narative i druge oblike informacionih prijetnji. Razvijena medijska i digitalna pismenost doprinosi otpornosti društva i jačanju povjerenja u institucije i demokratske procese.

8. RESURSI

Efikasno funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti zasnivaće se na racionalnom korišćenju ljudskih, materijalnih, finansijskih i institucionalnih resursa, koji će omogućiti da država razvija i održava kapacitete potrebne za jačanje otpornosti, unapređenje bezbjednosnih kapaciteta i očuvanje društvene kohezije.

Ljudski resursi predstavljaju ključni segment, koji obuhvata profesionalne kompetencije i operativne sposobnosti cjelokupnog kadra u sistemu nacionalne bezbjednosti. Imajući u vidu izazove u privlačenju i zadržavanju adekvatnog kadra, kao i demografske izazove, neophodno je kontinuirano unapređivati normativnu regulativu, kao i uslove života, rada i životnog standarda.

Materijalni resursi obuhvataju infrastrukturu, opremu, tehnologiju, komunikacione sisteme, logističke kapacitete i druge potencijale neophodne za funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti. Crna Gora će nastaviti da adekvatnim planiranjem i investiranjem obezbijedi kontinuirano jačanje bezbjednosnih kapaciteta i sposobnosti.

Održivi finansijski resursi obezbjeđuju stabilnost i održivost sistema nacionalne bezbjednosti, kao i jačanje otpornosti države na ekonomske, društvene i bezbjednosne šokove.

Institucionalni resursi obuhvataju normativni okvir, organizacione strukture, procedure, mehanizme koordinacije i međuinstitucionalnu saradnju, koji omogućavaju da sistem nacionalne bezbjednosti funkcioniše kao jedinstvena i usklađena cjelina.

Crna Gora će transparentnim, integrisanim i racionalnim korišćenjem raspoloživih resursa, omogućiti efikasan razvoj i funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti.

ZAKLJUČAK

Strategija predstavlja sveobuhvatan i integrisan okvir za unapređenje sistema nacionalne bezbjednosti i jačanje sposobnosti Crne Gore da očuva stabilnost, otpornost i sigurnost u uslovima dinamičnog i složenog globalnog i regionalnog bezbjednosnog okruženja. Njome se potvrđuje opredijeljenost države da kroz mehanizme za ostvarivanje bezbjednosnih interesa, obezbijedi dugoročnu stabilnost i sigurnost građana i institucija.

Polazeći od definisanih nacionalnih bezbjednosnih interesa i ciljeva, Strategija usmjerava djelovanje svih elemenata sistema nacionalne bezbjednosti. Poseban akcenat stavlja se na koordinaciju, interoperabilnost i racionalno korišćenje raspoloživih resursa, kao i na pravovremeno prepoznavanje bezbjednosnih prijetnji, rizika i izazova, jačanje preventivnog djelovanja i obezbjeđivanje efikasnog i usklađenog odgovora.

Crna Gora potvrđuje svoje strateško opredjeljenje za aktivno učešće u međunarodnim bezbjednosnim strukturama i doprinos kolektivnoj bezbjednosti, miru i stabilnosti.

Implementacija Strategije zahtijeva kontinuirano jačanje ljudskih, materijalnih, finansijskih i institucionalnih kapaciteta, kao i stalno prilagođavanje promjenama u bezbjednosnom okruženju. U tom smislu, njena implementacija biće predmet kontinuiranog praćenja, evaluacije i, po potrebi, unapređivanja kroz odgovarajuće planske i normativne mehanizme.

ZAVRŠNE ODREDBE

Plan implementacije Strategije donijeće Vlada Crne Gore, u roku od 6 (šest) mjeseci od dana donošenja iste i kroz godišnje izvještaje informisaće nadležni skupštinski odbor o njenoj implementaciji. Realizaciju aktivnosti iz Plana implementacije sprovode nadležni državni organi i institucije u okviru svojih nadležnosti.

Stupanjem na snagu ove Strategije prestaje da važi Strategija nacionalne bezbjednosti iz 2018. godine („Službeni list Crne Gore“, br. 085/18 od 27.12.2018. godine).

ANEKS

ŠEMATSKI PRIKAZ OKVIRA NACIONALNE BEZBJEDNOSTI CRNE GORE

Vizija:

Crna Gora je bezbjedna, stabilna i demokratska država koja doprinosi regionalnoj i međunarodnoj bezbjednosti.

Misija:

Razvoj efikasnog, koordinisanog i otpornog sistema koji prepoznaje, sprečava i odgovara na savremene bezbjednosne prijetnje, rizike i izazove.

INTERESI

Odbrana ustavnog poretka i bezbjednost građana

Socijalna i ekonomska stabilnost

Aktivan doprinos kolektivnoj i regionalnoj bezbjednosti

Zaštita identiteta

Zaštita životne sredine i resursa

PRIJETNJE/RIZICI/IZAZOVI

Prijetnje: oružani sukobi, organizovani kriminal i korupcija, terorizam i nasilni ekstremizam, hibridne prijetnje, sajber prijetnje.
Rizici i izazovi: regionalna nestabilnost, obavještajno djelovanje, tehnološke promjene, ugrožavanje javne bezbjednosti, zdravstvene krize i pandemije

Prijetnje: organizovani kriminal i korupcija, hibridne prijetnje, sajber prijetnje
Rizici i izazovi: ugrožavanje kritične infrastrukture, ekonomska i energetska bezbjednost, tehnološke promjene, migracije, prirodne i od strane čovjeka izazvane katastrofe, demografski pad, bezbjednost i dostupnost hrane i vode, bezbjednost mora, podmorja i morskog dna, zdravstvene krize i pandemije.

Prijetnje: hibridne prijetnje, sajber prijetnje, proliferacija konvencionalnog i WMD oružja.
Rizici i izazovi: regionalna nestabilnost, tehnološke promjene, ugrožavanje kritične infrastrukture, ugrožavanje bezbjednosti saobraćaja, bezbjednost mora, podmorja i morskog dna

Prijetnje: hibridne prijetnje, sajber prijetnje, terorizam i nasilni ekstremizam.
Rizici i izazovi: regionalna nestabilnost, migracije, tehnološke promjene, demografski pad, obavještajno djelovanje, klimatske promjene

Prijetnje: organizovani kriminal i korupcija, hibridne prijetnje, sajber prijetnje.
Rizici i izazovi: ugrožavanje kritične infrastrukture, prirodne i od strane čovjeka izazvane katastrofe, bezbjednost mora, podmorja i morskog dna, demografski pad, klimatske promjene i degradacija životne sredine

MEHANIZMI

JAČANJE NACIONALNE OTPORNOSTI:

1. Unapređenje vladavine prava i integrisanog sistema nacionalne bezbjednosti
2. Jačanje otpornosti kritične infrastrukture
3. Jačanje politika otpornosti na ekonomske, energetske i socijalne šokove
4. Jačanje politika zaštite i očuvanja prirodnih resursa
5. Jačanje otpornosti na klimatske promjene
6. Jačanje politika zelene tranzicije i zaštite prostora

UNAPREĐENJE BEZBJEDNOSNIH KAPACITETA:

1. Jačanje sistema i politika za prevenciju i suzbijanje organizovanog kriminala i korupcije
2. Razvoj kapaciteta za suprotstavljanje hibridnim i sajber prijetnjama
3. Unapređenje obavještajno-bezbjednosnog sektora
4. Modernizacija i unapređenje interoperabilnosti odbrambenih i civilnih kapaciteta
5. Harmonizacija nacionalnih sa NATO, EU i UN politikama i učešće u bezbjednosnim inicijativama

JAČANJE DRUŠTVENE KOHEZIJE:

1. Promocija građanskog koncepta države i zaštita kulturnih dobara
2. Intenziviranje saradnje i jačanje veza sa diasporom
3. Reforma sistema obrazovanja i cjeloživotno učenje
4. Unapređenje medijske i digitalne pismenosti

RESURSI

- **Ljudski** (privlačenje i zadržavanje kadra; obuka, edukacija i usavršavanje; razvoj sposobnosti)
- **Materijalni** (opremanje i modernizacija; kritična infrastruktura; unapređenje vojne infrastrukture)
- **Finansijski** (izdvajanja za bezbjednost i odbranu (NATO Samit u Hagu); godišnji budžeti/Zakon o budžetu)
- **Institucionalni** (organizacija, normativni okvir; strateška komunikacija; svjesnost; koordinacija i podrška)

